

Resum: El futur de la informació electrònica forma part del nostre present professional. Però la curta història de la política bibliotecària al P.V., ha determinat que la preparació teòrica dels professionals que treballen a les biblioteques públiques, poc tinga a veure amb la seua pràctica quotidiana

Paraules clau: POLÍTIKA BIBLIOTECÀRIA-BIBLIOTECA PÚBLICA
PAÍS VALENCIÀ.

SOM ELS COSMONAUTES DEL CIBERESPAI

La biblioteca electrònica és el futur de les biblioteques: les profecies que pronosticaven en un futur molt llunyà un sistema generalitzat d'informació electrònica, comencen a ser realitat. El llibre imprès ha deixat de ser l'únic instrument d'accés al saber científic, humanístic i tecnològic. Amb l'ordinador personal, des de la nostra casa o des de la biblioteca, poden fer-se consultes a biblioteques estrangeres i aconseguir la informació contenida en les múltiples bases de dades que hi ha disponibles al mercat, amb un cost econòmic no excessiu, per exemple per 30.000 pts. a l'any pots accedir a una base de dades documental especialitzada en educació: 150 publicacions periòdiques, estan buidades setmanalment, el que et possibilita adquirir a través de la teua impressora una còpia del document que t'interessa. Evidentment si tinguérem que estar subscriptes a aquesta quantitat de revistes seria inviable econòmicament. Aquesta situació no és el futur, sinó que forma ja part de la nostra realitat.

Hem perdut el nostre permanent complex d'inferioritat. Parlem d'ordinadors, programes, mòdems, bases de dades, CD- Rom, i tota la tecnologia punta d'informació. Ens hem convertit en uns especialistes de la informació.

Ja no som els clàssics especialistes en l'elaboració perfecta i manual de fitxes catalogràfiques. No som personatges grisos. Som el futur d'aquesta societat, la teledocumentació és actualment el nostre bon somni: l'Internet, els Gophers i les WWW, ja no tenen secrets per a nosaltres. Participem en tertúlies electròniques especialitzades en biblioteconomia i documentació, intercanviem informació a través del nostre correu electrònic, i recuperem registres bibliogràfics en els fitxers electrònics de les diverses Universitats. Ja, ni tan sols, fem fitxes catalogràfiques amb una descripció bibliogràfica acurada. Ens trobem prop de la **Biblioteca Virtual**, i aquesta sensació ens dona seguretat en el nostre treball. Ja som uns professionals, en període de reciclatge permanent.

SITUACIÓ ACTUAL DE LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES

FELIP PASTOR

Biblioteca CEP Gandia.

EL FUTUR ANTERIOR

Supose que aquesta introducció haurà sorprendre, no perquè no siga una situació desitjable i fins i tot necessària, però l'exposat anteriorment sols és fruit d'una reflexió teòrica allunyada lamentablement de la nostra pràctica quotidiana. El treball que realitzem és el resultat d'una política bibliotecària apressada en la qual als bibliotecaris els ha tocat gestionar la pitjor part.

Potser siga el moment de fer una curta ressenya de la història recent de les biblioteques al P.V. Era al voltant del 1982, quan es negociaren les transferències entre el govern central i les autonomies en temes culturals, i en concret en el que feia referència a les biblioteques i al sector del llibre. Era molt esperançador que les primeres partides pressupostàries que es transferiren a aquesta autonomia, estigueren associades al món de les biblioteques. Sols faltava fer un bon disseny del que es volia i tot seria fàcil. Però, lògicament el que es vol fer, és el que políticament es desitja aconseguir. I en el 82/83, la situació heretada era francament desastrosa: falta total d'infraestructura bibliotecària i carències de pressupostos mínims per a mantindre aquests serveis públics.

Les Diputacions eren les encarregades de coordinar la xarxa de biblioteques de cadascuna de les tres províncies. Existia una professional que feia dobles funcions: era directora de la biblioteca provincial i al mateix temps coordinadora de les biblioteques de la seua província. Existia un Consell de Biblioteques que es reunia una vegada a l'any, per a assignar els mínims pressupostos dels que es disposa per transferències directes del **Centro Nacional de Lectura**. Aquest centre era l'encarregat, del que es diu normalment, dotació del fons inicial per a la creació de Biblioteques i Agències de Lectura, definició realment espantosa, que ni tan sols s'ha pogut canviar a un concepte un poc més modern, com pot ser el de Centres de Lectura.

En aquells moments d'euforia, tot es volia canviar, i la cultura, i en concret el món del llibre, era l'esperança d'un poble que finalment havia aconseguit la seua autonomia. Però, prompte, la urgència del dia a dia de la política va decidir que es tenien que crear infraestructures culturals el més ràpidament possible, per la qual cosa, i degut a les pressions dels responsables de les Corporacions Locals, i també de l'estratègia

dels polítics d'eixe moment (Conseller, Director General, Cap de Servei), es va decidir respondre a les peticions de necessitats de creació de les famoses Cases de Cultura, i aquest, paradoxalment va ser un dels primer errors tècnics, (potser que no ho fora políticament) ja que no es creaven biblioteques, sinó que s'inaguraven Cases de Cultura en les quals existia un local mínim en què es localitzava la Biblioteca o Agència de Lectura. En cap moment es va plantejar elaborar una estratègia de creació d'aquestes infraestructures culturals, ni marcar terminis d'actuació a curt i a llarg termini. Tot era ràpid i es volia ja. Ningú volia esperar, tots volien crear biblioteques, i total, això no era tan complicat. S'enviaven uns quants llibres, com feia el **Centre Nacional de Lectura**, i l'Ajuntament sempre tindria un lloc on col·locar-los.

En 1983, i com a una de les primeres actuacions en l'àrea del que s'anomena política bibliotecària, es creà per Decret del Govern Valencià el Centre de Biblioteques, que se suposava que era el departament tècnic encarregat de marcar les pautes d'actuació en el disseny d'aquesta incipient xarxa bibliotecària. Tristament les úniques funcions que s'assumiren per aquest nou organ burocràtic van ser la de convertir-se en competidors directes de les distribuïdores privades de llibres.

Els **Centres Coordinadors de Biblioteques** que existien a nivell provincial havien desaparegut, i un nou Centre naixia, del que s'esperava que atendria millor a les biblioteques que estaven creant-se, però, tristament aquesta idea tampoc va ser possible. Paradoxalment la gestió de la xarxa de biblioteques que hauria d'estar descentralitzada s'havia centralitzat, i la **Biblioteca Valenciana**, que deuria d'estar centralitzada es vol descentralitzar. Però aquest es un altre tema, del que curiosament ara després de 9 anys del seu decret de creació, que va ser signat pel ex Conseller Ciscar, se'n torna a parlar. Esperem que per a l'any 2.025 tinguem una **Biblioteca Valenciana**, encara que estiga descentralitzada. Aquest nou estil de biblioteca nacional segur que és un bon incentiu per al turisme intern al País Valencià, almenys entre els investigadors.

OH!, ELS REGLAMENTS.

En el 1984, es va aprovar una normativa per a la creació de biblioteques i agències de lectura de la Generalitat Valenciana. Aquesta ordre com quasi totes les d'àmbit bibliotecari, tenia com a únic referent les aprovades per l'antic **Servei Nacional de Lectura a Madrid**. Aquesta normativa continua vigent en 1994, i ha estat un dels principals errors de la situació en què es troben una part excessiva de biblioteques i agències de lectura al País Valencià. Una normativa excessivament relaxada que no concreta res ni per part dels Ajuntaments ni, lògicament, per part de la Conselleria. Aquesta normativa és un dels principals puntals a modificar per a poder dignificar la situació de les biblioteques i de la professió bibliotecària.

Junt a la normativa es redacten uns convenis estàndard, en què es delimiten les obligacions d'ambdues parts, aquestes obligacions són mínimes, pel que tornen a repetir-se els errors de la normativa anterior. Aquests convenis seria important que es pogueren modificar. Però aquesta modificació, cas que jurídicament es poguera realitzar, hauria d'afectar en primer lloc a les biblioteques i agències de lectura de nova creació, i en les ja creades deuria de realitzar-se una singularització per a la seua modificació. És molt diferent la casuística en cadascuna de les poblacions on existeix un servei bibliotecari. Poblacions amb pocs habitants estan funcionant correctament i a l'inrevés, això delimita una actuació amb molta prudència per part de les administracions afectades, i sobretot no aplicar aquestes modificacions a nivell global. El que és cert és que la facilitat per a la creació de biblioteques es excessiva, i aquesta situació el que perjudica en definitiva és el reconeixement públic de les biblioteques.

En 1986 s'aprovà la **Llei d'Organització Bibliotecària**, i en 1994 encara esperem l'elaboració d'un reglament que la desenvolupe, per a que realment servisca per alguna cosa. Una llei que sols es queda en una declaració de bones intencions a nivell global i general, no interessa per a res. Com és possible que després de tants anys no es dispose d'una normativa de funcionament de biblioteques per a la xarxa de la Generalitat?. Coses tan simples com el funcionament intern de les biblioteques no es plantegen entre els responsables directes de l'administració autonòmica, supose que degut al

treball excessiu que genera crear una distribuïdora pública de llibres i atendre l'enorme quantitat d'enviaments, i també segur, a qüestions de burocràcia interna de la pròpia administració autonòmica.

L'adquisició de llibres és una altra activitat que considere que hauria de delegar-se als bibliotecaris. La biblioteca guanyaria en agilitat de funcionament i sobretot en autovaloració del propi bibliotecari. Pot ser que aquesta solució administrativament fóra un poc complicada, però permetria als responsables autonòmics, dedicar moltes energies malgastades, en qüestions de més interès tècnic, com pot ser, la necessària informatització homologada i coordinada de totes les biblioteques. No pot ser que cada biblioteca d'una manera individual busque solucions informàtiques per al seu cas concret. Aquesta situació implica uns grans costos econòmics i una gran pèrdua de temps i vitalitat. No seria massa complicat administrativament que des de la Conselleria s'enviaren programes de gestió bibliotecària degudament contrastats i experimentats per una comissió d'experts, de què formarien part bibliotecaris i informàtics. La informatització és un altre repte que han de plantejar-se els responsables d'aquesta xarxa bibliotecària. La imatge de les biblioteques també eixiria guanyant a nivell social, per les grans prestacions que amb un cost mínim es podrien realitzar.

Continuant parlant de la **Llei d'organització bibliotecària** m'agradaria comentar el paper del **Consell de Biblioteques** en aquesta llei: la seua configuració i les seues competències, que a nivell formal són molt importants en el que afecta a la política bibliotecària del P.V. i en el qual curiosament no es troba representat cap professional del sector de les biblioteques públiques municipals.

Aquest fet anterior, pot ser una causa i un motiu dels problemes de la falta de planificació de la xarxa de biblioteques. Quan es canviaran els membres del Consell de Biblioteques?, i quan tindrem un Consell de Biblioteques mínimament representatiu i professional?. Aquest és un altre repte que haurien de tindre les Associacions Professionals, per a poder modificar la situació actual de les biblioteques públiques, que entenc és el seu objectiu.

TOT PLEGAT, QUE HEM DE FER?

Però en aquests temps de canvi, potser siga massa fàcil afavorir el debat, aleshores el meu plantejament intenta fer un resum breu dels problemes i, intentar trobar solucions consensuades, analitzant la realitat i buscant alternatives d'actuació entre tots els implicats, per aconseguir el que ha de ser una tasca comuna que és la de dignificar la biblioteca, els seus serveis als usuaris i fer un reconeixement públic de la professió del bibliotecari.

Les solucions tècniques a vegades no són les políticament correctes, però en una situació com l'actual en què existeix una xarxa bibliotecària de **450 centres de lectura**, un número realment impressionant, caldria racionalitzar d'alguna manera aquests serveis imprescindibles per a la societat, sols que aquesta racionalització podria resultar traumàtica per a les dues administracions implicades.

No es pot continuar donant una imatge, en la majoria dels casos bastant general, d'unes biblioteques que no respecten les mínimes condicions d'un servei públic: infraestructures inadequades i falta de pressupostos, on els professionals han de realitzar tot tipus de funcions, que evidentment no són les pròpies del que hauria de ser el seu lloc de treball, en què ha de primar l'organització de la informació i la seua difusió.

Els problemes d'aquesta xarxa bibliotecària tan jove però extensa, són el resultat d'una planificació apressada que ha perdut el tren d'un moment històric que realment era favorable per haver creat una estructura amb un procés més lent però més sòlid en la seua permanència. No es poden crear infraestructures bibliotecàries solament per a contentar peticions de l'alcalde de torn, que reclama el que evidentment està en el seu dret de demanar, però al mateix temps té l'obligació d'esforçar-se econòmicament en mantindre'l, i valorar si eixa despesa es factible per a la seua corporació.

Potser serveis tan dignes com els de les biblioteques ambulants desaparegueren excessivament prompte d'aquest país, i amb aquest servei es tenia assegurat un bon fons bibliogràfic i unes actualitzacions permanents, així com un personal que no suposava cap cost econòmic per a l'administració local. És cert que l'administració superior, en aquest cas la Generalitat, hauria d'haver exigít més, i sobretot que les seues contrapartides a les corporacions locals estigueren millor definides. No es pot exigir molt si es dona poc.

I finalitzant la meua reflexió voldria manifestar el meu reconeixement als grans professionals que treballen a les biblioteques públiques municipals, que a pesar de les circumstàncies adverses han anat perfeccionant-se i oferint un servei públic que encoratja a creure en aquesta professió, que com deia al principi, és una professió de futur.

L'ESTAT DE LA QUESTIÓ DE LES BIBLIOTEQUES PÚBLIQUES A LA COMUNITAT VALENCIANA: ESFORÇOS DE LES ADMINISTRACIONS (1978-1993)

ROMA SEGUI

Conselleria d'Administració Pública